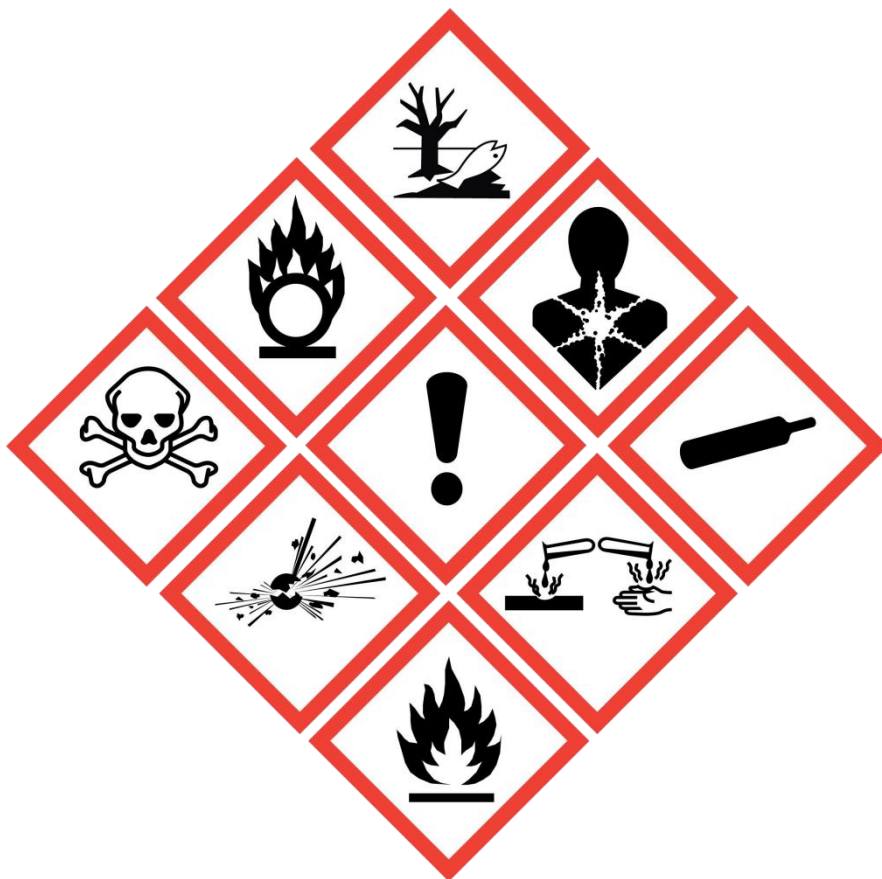

Veszélyes anyagok a háztartásban

Gyermekkori mérgezések megelőzése

Mérgezést okozó háztartási szerek a lakás szinte minden helyiségében előfordulnak, veszélyeztetve a kisgyermek épségét, egészségét. A vegyi anyag gyártók kötelesek az általuk gyártott veszélyes anyagok és keverékek címkéjén felhívni a felhasználók figyelmét a biztonságos használatára és a nem megfelelő használat esetén fellépő egészségügyi kockázatra, egyes vegyszereket pedig gyerekbiztos zárral kell ellátniuk. Mindezek jelentősen csökkentik a mérgezéses balesetek előfordulásának valószínűségét, a háztartási szerek ezen előírásoknak megfelelő használata és tárolása viszont már a felhasználók felelőssége.

Évente több száz, háztartási szerekkel történt mérgezés fordul elő gyerekek körében, aminek 60%-a az 1-4 éves korosztályt érinti. Ebben a korban a kicsik nagyon kíváncsiak, tapintáson és ízlésen keresztül ismerik meg a világot. Ehhez a szülőknek kell biztonságos körülményeket teremteni. A gyermekkori mérgezések ugyanis a helytelen tárolás és szülői gondatlanság következményei, döntő többségük megfelelő ismeret és odafigyelés mellett megelőzhető lenne.

FONTOS TUDNIVALÓK!

- ❖ A gyermekek a mérgező anyagokra sokkal érzékenyebben reagálnak, mint a felnőttek, mivel immunrendszerük még fejlődés alatt áll és szöveteik is finomabbak, sérülékenyebbek. Egyes, felnőttek számára irritáló anyagok, kisgyermeknél maró hatásúak lehetnek. Kiseb testsúlyuk és gyorsabb anyagcseréjük miatt az adott méregből a felnőtt adagnál kevesebb fogyasztása is tünetekkel jár, a gyorsabb felszívódás miatt pedig a mérgezés hamarabb kialakul.
- ❖ A nem megfelelő módon vagy késve történt ellátás miatt maradandó károsodás, akár halál is bekövetkezhet.
- ❖ A háztartásban megtalálható tisztítószer, vegyszer változatos összetételűek, hatásúak, így a lenyelésük esetén szükséges teendők is eltérnek. Pl. kockázatos lehet bizonyos esetekben a hánytatás vagy a hashajtás, kisgyermek laikus által végzett hánytatása pedig szigorúan tilos. Zsírban oldódó vegyszerek esetén nem javasolt a tejítatás, mivel elősegíti, így felgyorsítja a mérgező anyagok felszívódását.
- ❖ A háztartási szerek, a növényvédő és irtószer esetében azok egészségkárosító hatásáról és a biztonságos használat feltételeiről a termékek címkéjén találunk információt veszélyszimbólumok, figyelemfelhívó megjegyzések formájában. Gyógyszerek esetében a kezelő orvos mellett, a gyógyszerekhez mellékelt részletes betegájékoztató leírás nyújt felvilágosítást a fogyasztás lehetséges kockázatairól.

VESZÉLYJELEK

ROBBANÁSVESZÉLY. Hőtől, szikrától, nyílt lángtól távol tartandó. A termék használata közben tilos a dohányzás.

TŰZVESZÉLY. Hő vagy szikra hatására meggyulladhat. Tilos nyílt lángra vagy más gyújtóforrásra permetezni.

OXIDÁLÓ HATÁS. Oxigén biztosítása révén más anyagok égését elősegítheti, tüzet vagy robbanást okozhat. Éghető anyagoktól távol tartandó.

NYOMÁS ALATT LÉVŐ GÁZOK. Sugárzó hőtől és napfénytől távol tartandó. Hő hatására robbanhat. Fagyási sérülést okozhat.

MARÓ HATÁS. Súlyos égési sérülést és szemkárosodást okoz. Kerülje az anyag szembe vagy bőrre jutását, a felszabaduló gőzök/gázok belélegzését. Roncsolhatja a fémeket.

MÉRGEZŐ ANYAG. Lenyelve, bőrrel érintkezve vagy belélegezve halált okozhat. Forduljon orvoshoz vagy toxikológiai központhoz.

SÚLYOS EGÉSZSÉGHÁROSÍTÓ HATÁS. Daganatos megbetegedést, egyes szervek (pl. máj, vese) tartós károsodását idézheti elő. Károsíthatja a magzatot vagy a termékenységet. Belélegezve súlyos légúti allergiát okozhat.

IRRITÁLÓ HATÁS. Bőr-, szem- vagy légúti irritációt okozhat. Álmoságot vagy szédülést idézhet elő. Bőrrel való érintkezés esetén allergiás reakciót okozhat.

SÚLYOSAN VESZÉLYEZTETI A VÍZI KÖRNYEZETET. A vízi élőlények pusztulását okozhatja. Kerülje az anyag környezetbe való kijuttatását.

A veszélyes anyagok és keverékek címkéjén szimbolikus jelek segítségével hívják fel figyelmünket a termék veszélyeire. Az új szabványos jelzéseket (csúcsára állított piros keretes négyzetben, fehér alapon látható új piktogram) az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló európai uniós rendelet, a CLP rendelet vezette be. A termékek címkéjén ezen piktogramokon kívül a veszélyes anyag vagy keverék jelentette veszély természetét, beleértve adott esetben a veszély mértékét is leíró *figyelmeztető mondatok* (H mondatok) és a használatból vagy az ártalmatlanításból eredő expozíció káros hatásainak a lehető legkisebbre csökkentése vagy megelőzése céljából javasolt *intézkedéseket leíró mondatok* (P mondatok) tájékoztatják a felhasználót.

HOGYAN ELŐZHETJÜK MEG A MÉRGEZÉSES BALESETEKET?

Biztonságos tárolás

- ❖ A gyógyszereket, tisztítószereket és egyéb vegyszereket élelmiszerektől elkülönítve, eredeti csomagolásukban, gyerekek számára nem elérhető helyen tároljuk!
- ❖ Válasszunk gyerekbiztos csomagolást! Használat után a kupakot mindig jól zárjuk vissza!

Biztonságos használat

- ❖ Tanulmányozzuk át a termékek címkéjét, legyünk tisztában a lehetséges egészségkárosító hatással és a biztonságos használattal!
- ❖ Tartsuk be a háztartási szerek használatára vonatkozó előírásokat, használjunk védőfelszerelést!
- ❖ A tisztítószereket ne keverjük egymással!
- ❖ Bevétel után tegyük el és zárjuk el a gyógyszereket!
- ❖ Veszélyesebb háztartási szerek (pl. sósav, hypo, hideg zsíroló, lefolyótisztító, mosogatógép tabletta) használatát ne a gyerek jelenlétében végezzük a gőzök belélegzése vagy a szerrel való véletlen érintkezés veszélye miatt!
- ❖ Ha csörög a telefon vagy ajtót kell nyitni, ne hagyjuk a gyermeket nyitott dobozú gyógyszer, vegyszer, tisztítószer mellett magára!
- ❖ Saját gyógyszerünket ne a kisgyermek előtt vegyük be, hiszen ők szívesen utánozzák a szüleik viselkedését!
- ❖ Ne nevezzük a gyermek számára felírt szirupot, gyógyszert édességnek, finomságnak!

Gyermekek nevelése

- ❖ Hívjuk fel gyermekünk figyelmét arra, hogy a kertben, parkban, természetben található bogyókból, növényekből szülő vagy felnőtt megkérdezése nélkül ne fogyasszon, azzal testvérét vagy más gyereket ne kínáljon meg, s azokat tőlük ne fogadja el.

MIKOR GYANAKODJUNK MÉRGEZÉSRE?

Mérgezés gyanúja merül fel, ha gyermekünk nem a megszokott módon viselkedik, pl. nem álmos gyermek, nem alvásidőben hirtelen elalszik vagy zavart a tudata, ha levert, bizonytalanul mozog, tántorogva jár, ok nélkül elesik, ha görcsei vannak, hányt vagy erős hasmenése van, a pupillája fénytől függetlenül túl szűk vagy tág, bőre kipirult vagy sápadt, verejtékezik, folyik a nyála, furcsa szagú a lehelete.

Általános teendők

- ⇒ Ügyeljünk arra, hogy a sérült ne szerezzen további sérüléseket! Szükség esetén nyissunk ablakot, hagyjuk el a helyiséget, vegyük el a gyerektől a mérgezést okozó anyagot, távolítsuk el róla a szennyezett ruhadarabot, kerülve a szemmel, bőrrel való érintkezést, nyugtassuk meg!
- ⇒ Ha a gyermeknek súlyos tünetei vannak vagy erősen mérgező anyagot fogyasztott (pl. fagyálló, növényvédő szer, maró tisztítószer, tisztafa) azonnal hívjunk mentőt, egyéb esetben, vagy amíg a mentő megérkezik, hívjuk a Mérgezés SOS ingyenesen, a nap 24 órájában hívható telefonszámát, ahol a várható tünetekre és a további teendőkre vonatkozóan kaphatunk bővebb felvilágosítást.
- ⇒ Ha a gyermeket kórházba kell vinni, vigyük a terméket is vagy annak címkéjét magunkkal, ez segíthet abban, hogy a kórházi ellátás rövid időn belül elkezdhető legyen, ami által a teljes gyógyulás esélyeit növeljük!

MÉRGEZÉS – SOS! – 06 80 20 11 99

Szembe jutás esetén

- ⇒ **Maró anyag** szembe kerülése súlyos szemkárosodást okozhat, azonnal hívjunk mentőt! A szem környékéről itassuk fel az anyagot, de a sérült szeméhez ne nyúljunk. A további teendőket bizzuk szakemberre.
- ⇒ **Nem maró anyag** szembe kerülése esetén öblítsük a szemet szemkimosó folyadékkal vagy langyos folyóvízzel 5-10 percen keresztül! Ügyeljünk arra, hogy a sérült szem legyen lefelé, így elkerülhetjük, hogy a sértetlen szembe folyjon az öblítővíz. Ha az irritáció ezt követően is fennáll, forduljunk orvoshoz.

Bőrre kerülés esetén

- ⇒ **Maró anyag** bőrre kerülése esetén először száraz ruhával itassuk fel az anyagot, majd alaposan öblítsük le a felületet hideg vízzel és hívjunk mentőt! Marási sérülés esetén kórházi ellátás szükséges! Ne végezzünk semlegesítést, tehát soha ne öntsünk savra lúgot és lúgra savat, csak és kizárólag tiszta, hideg vizet!
- ⇒ **Nem maró anyag** bőrre kerülése esetén végezzünk szappanos lemosást.

Belélegzés esetén

Vigyük a sérültet friss levegőre, helyezzük nyugalomba!

Lenyelés esetén

- ⇒ **Maró anyag** szájba kerülése, lenyelése esetén azonnal hívjunk mentőt! A sérültet helyezzük nyugalomba, ne hánytassuk, ne itassunk vele folyadékot, vagy semlegesítés céljából ne adjunk neki savra lúgot, lúgra savat!
- ⇒ **Nem maró anyag** szájba kerülése, lenyelése esetén mossuk ki a sérült száját és hívjuk a **Mérgezés SOS** 24 órán keresztül elérhető, ingyenesen hívható zöld számát, ahol információt kaphatunk a szer veszélyességére és a további teendőkre vonatkozóan!

MIBEN TUD SEGÍTENI A MÉRGEZÉS SOS?

A **Mérgezés SOS** a nap 24 órájában áll a lakosság és az egészségügyi ellátók rendelkezésére. A bejelentkező ügyeletes akut mérgezésekkel kapcsolatban ad információt, ingyenesen hívható zöld számon. A mérgezések számottevő részét kisgyermekes szenvedik el, de a Szolgálat segítséget nyújt szándékos, véletlen vagy munkahelyi expozícióban történt felnőtt mérgezés, valamint állatok mérgezése esetén is. A hívó információt kaphat az adott anyag vagy keverék káros hatásáról, a várható tünetekről és azok súlyosságáról. Az ügyeletes segít azt is eldönteni, hogy szükséges-e a gyermeket kórházba vinni. A szakszerű tájékoztatást angol nyelvű toxikológiai adatbázisok segítik, melyek több tízezer anyagra vonatkozóan tartalmaznak a mérgezetek ellátásához szükséges, máshol nehezen hozzáférhető információkat. Számos szakkönyv és a magyarországi veszélyes keverék termékadatbázis is segíti a Szolgálat munkáját. A **Mérgezés SOS**-t a Nemzeti Népegészségügyi Központ Egészségügyi Toxikológiai Tájékoztató Szolgálat működteti.

A kiadvány további részében a háztartásban előforduló veszélyes keverékek használatának kockázataira, valamint mérgezéses balesetek esetén szükséges teendőkre vonatkozóan találhatunk rövid tájékoztató anyagot. A leírt teendőkhöz kívül javasolt a Mérgezés SOS ügyeletesével is konzultálni az adott helyzetre és személyre szabott speciális tennivalók vonatkozásában.

Mosó- és általános tisztítószer

Anionos és/vagy nemionos detergenset (mosóaktív anyagokat), valamint enzimeket, illatanyagokat, vízlágyítót tartalmaznak. Gyakorlatilag nem mérgezőek vagy irritáló hatásúak lehetnek, lenyelve hasmenést okozhatnak. Fő veszélyforrást ezen szereknél a fokozott habzás jelent, ami túl sok folyadék itatása, hánytatás vagy spontán hányás miatt következhet be. A habok légcsőbe, tüdőbe kerülése légzési elégtelenséget, fulladást okozhat.

A sérültet ne hánytassuk, és ha megtehetjük, kerüljük a folyadékbevitelt! Szilárd, zsíros, a habképződést csökkentő táplálék adható. Ha a gyermek köhög vagy buborékok jönnek ki a száján, vigyük orvoshoz! Ha légzése megfelelő, mossuk ki a száját!

Mosógél kapszulák, mosógél párnák

Általában színesek, ezáltal vonzzák a kíváncsi gyermeket. Előre kiadagolt, tömény, intenzív tisztító hatású gélt tartalmaznak, vízlágyító, feltávolító hatóanyagokkal és enzimekkel. A párnák, illetve kapszulák külseje olyan anyagból készül, amely vízzel (esetleg nyállal, nedves kézzel) érintkezve feloldódik, így a mosószer pillanatok alatt kifolyik. Mivel koncentráltan tartalmaznak vegyi anyagot, az általuk okozott tünetek is súlyosabbak. A tisztítószer súlyos szemkárosító hatással rendelkezik, lenyelve erősen irritáló, egyes típusok (különösen a fehéritő hatással rendelkezők) gyerekeknél maró hatásúak. A párnácskába harapva a benne lévő gél a szembe, valamint az orrba, torokba is fröccsenhet, majd a tüdőbe, gyomorba juthat, ami komoly következményekkel járhat. Ennek megelőzése érdekében a mosógél párnákat borító filmréteg újabban egy bitrex nevezetű keserűanyagot is tartalmaz, aminek rendkívül kellemetlen íze, hányingert keltő hatása miatt a gyermek automatikusan kiköpi vagy kiveszi azt a szájából.

Lenyelés, ismétlődő hányás, köhögés esetén folyadék itatását ne forszírozzuk, hívjunk mentőt, mivel ilyen esetben több napos kórházi ellátásra, megfigyelésre is szükség lehet!

Folteltávolítók

A folteltávolítók jellemzően hidrogén-peroxidot, perkarbonátokat vagy perborátokat tartalmaznak, melyek töményen maró hatásúak. Maguk a készítmények többnyire súlyos szemkárosító hatással rendelkezhetnek, lenyelés esetén erősen irritálják a nyálkahártyát. Kisgyermeknél lenyelve felmaródást is okozhatnak, melyre nyálzás, gyomorfájás utalhat. A

hidrogén-peroxidból gyomorsósav hatására oxigén szabadul fel, mely feszíti a gyomorfalat, bőfőgést, hányást válthat ki. Teendők a tisztító- vagy marószereknél.

WC tabletták, WC illatosítók

A perem alá helyezhető WC illatosítók tisztítószer alapúak, illat- és színyanyagokat tartalmaznak, lenyelésük nyálkahártya irritációt, hasmenést okozhat, egyes típusok súlyos szemkárosító hatással is rendelkezhetnek. Teendők a tisztító- vagy marószereknél.

Fehéritő- és fertőtlenítőszer

Hatóanyaguk többnyire nátrium-hipoklorit, nátriumhidroxid (pl. Domestos, Clorox), hidrogén-peroxid vagy valamilyen kationos detergens. Rossz ízű, maró vagy irritáló, hányingert, hányást kiváltó szerek. Teendők a tisztító- vagy marószereknél.

Marószerek

A háztartásban több olyan maró hatású tisztítószeret és vegyszert is találhatunk, melyek használata nagyobb egészségügyi kockázattal jár, így több odafigyelést is igényel. Maró hatású, savas tisztítószereink például a vízkőoldók, vízkőtelenítők, melyek sósavat, foszforsavat vagy egyéb savakat tartalmaznak olyan mennyiségben, ami bőrre, nyálkahártyára kerülve égési sérülést képes okozni. Lúgos, maró tisztítószereink pl. egyes mosogatógép tabletták, a lefolyótisztítók, melyek nátrium vagy kálium-hidroxidot tartalmaznak és a hideg zsíroldók, sütő- és grilltisztítók, melyek valamilyen lúgot vagy kationos detergenst tartalmazó intenzív hatású tisztítószerek. Egyes szerek veszélyességét fokozza, hogy spricceléssel juttathatjuk a felületre, így gyerekek kezébe kerülve nagyobb a szemkárosodás veszélye. Körültekintően kell bánnunk az uszodavegyszerekkel, pl. klórtabletta, algaölőszert, melyek koncentrátumok formájában kerülnek forgalomba, s szintén maró hatásúak. A tápcsatornába került maró anyag esetén nyálcsorgás, ajak- és nyelvduzzanat jelentkezik, a szájnyálkahártyán felmaródás látható. A gyermek sír, fájdalomról panaszodik, nyelési nehézségei vannak.

Marószert szembe kerülése, lenyelése esetén azonnal hívjunk mentőt! A sérültet helyezük nyugalomba. Lenyelés esetén ne hánytassuk, ne itassunk vele folyadékot, semlegesítés

céljából ne adjunk neki savra lúgot, lúgra savat! Bőrre kerülés esetén itassuk fel száraz ruhával a fölösleget, öblítsük le alaposan a sérült bőrfelületet és forduljunk szakorvoshoz!

Klórgáz

Hypokloritos (pl. Domestos) és savas tisztítószer (vízkőoldó, ecet) összeöntésekor fejlődő, nagyon mérgező gáz, belélegzése maradandó egészségkárosodást, akár halált is okozhat. Szúrós szagú, marja a szem, az orr és a légutak nyálkahártyáját.

Belélegzése esetén azonnal menjünk friss levegőre! Ha mellkasi fájdalom, nehézlégzés, szédülés, nem múló köhögés és rosszullét tapasztalható, forduljunk orvoshoz, mert ebben az esetben pár nap elteltével tüdőgyulladás, rosszabb esetben tüdővízenyő is kialakulhat. Gyermekeket klórgáz belélegzés esetén mindenképpen vigyük orvoshoz!

Benzin, lámpaalaj, grillbegyújtó folyadék

Szénhidrogének, melyek lenyelése rövid időn belül gyomor- és bélirritációt, központi idegrendszeri zavarokat (szédülés, fejfájás, narkózis) okoz. Késői tünetként tüdőgyulladás alakulhat ki.

Tej adása és a hánytatás szigorúan tilos! Paraffinolaj adható, mely hashajtó hatása miatt a felszívódást csökkenti. Lenyelése kórházi ellátást igényel.

Festéklemarók, rozsdoldók, hígítók

A nitrohígítók különféle szerves oldószereket tartalmaznak, melyek irritáló hatásúak, központi idegrendszeri tüneteket okoznak. A festéklemarók, rozsdoldók klórozott szénhidrogéneket tartalmazhatnak, melyek károsíthatják a májat, a vesét és a központi idegrendszert.

Tej adása és a hánytatás szigorúan tilos! Paraffinolaj adható, mely hashajtó hatása miatt a felszívódást csökkenti. Lenyelése kórházi ellátást igényel.

Téli szélvédőmosó, fagyálló

Veszélyes etilenglikolt tartalmazhatnak, amiből már kis mennyiség is vesekárosító hatású.

Tej adása és a hánytatás szigorúan tilos! Lenyelése azonnali kórházi ellátást igényel.

Körömlakklemosó, parfüm, aftershave

A körömlakklemosó acetont, etilacetátot és egyéb oldószereket tartalmazhat. Az aceton gyorsan felszívódik a gyomorból vagy a nyálkahártyákon keresztül. Helyi irritációt, hányást központi idegrendszeri zavarokat okozhat, megemeli a vércukorszintet. Az etilacetát szintén irritál, szédülést, fejfájást, bágyadtságot, általános rosszulletet okoz, de a tünetek kialakulásához nagyobb mennyiség elfogyasztása szükséges. 1-2 korty lenyelése után a tünetmentes gyermek 2 órás megfigyelést igényel, nagyobb mennyiség esetén kórházi ellátásra lehet szükség. A parfüm, aftershave alkohol tartalmú, ezek nagyobb mennyiségben történő fogyasztása az alkoholmérgezés jellemző tüneteit okozza.

Tej itatása tilos! A folyadékpótlást vízzel végezzük! Gyermekek esetében kórházi megfigyelésre vagy ellátásra is szükség lehet!

RÁGCSÁLÓIRTÓ SZEREK

Véralvadást gátló mérgek, de többnyire nem jelöléskötelesek az alacsony hatóanyag tartalom miatt. Pár szem granulátum lenyelése nem okoz tüneteket. 1-2 evőkanálnyi elfogyasztása gyermekeknel már kórházi ellátást igényelhet. Tünetként elesettség, sápadtság figyelhető meg, vérzés jelentkezik, ami az orr, szem, végbél és a hüvely nyálkahártyáján észlelhető.

A kihelyezett mérgek közelébe ne engedjünk kisgyermeket! A szerek alkalmazása után gondosan takarítsuk össze a maradékokat!

Rovarirtó szerek

A rovarok elleni védekezésnek számos formája létezik, otthonunkban leggyakrabban kihelyezett csalétkekkel, porozószerrel, párologtatóval, spray-vel védekezünk. Ezek közül a spray (különösen a darázsirtó) használata esetén nagyobb a mérgezés előfordulásának

valószínűsége, ugyanis zárt térben, nagy mennyiségben alkalmazva, s hosszabb időn keresztül belélegezve szervezetünkbe toxikus mennyiség szívódhat fel.

Kisgyermek jelenlétében ne használjunk erős rovarirtó szereket! Belélegzés esetén szellőztessünk, helyezük a sérültet nyugalomba, szédülés, ájulás közeli állapot esetén fektessük le és polcoljuk fel a lábát!

Növényvédő szerek

Kisgyermekre különösen a csávázószerekkel kezelt különféle magvak, valamint a folyadék halmazállapotú növényvédő szerek veszélyesek, melyek vivőanyaga fokozza a szer veszélyességét. Az élelmezés egészségügyi várakozási idő letelte előtt fogyasztott egy-két szem permetezett bogyó, növényi rész általában nem okoz mérgezést, egy maréknyi gyümölcs fogyasztása az alkalmazott szer erősségétől függően azonban már okozhat tüneteket (hasfájás, hányinger, hasi görcs, hasmenés), súlyosabb mérgezés akkor alakulhat ki, ha a gyermek a tömény szorból fogyasztott vagy permetezés alatt a szer a bőrére került vagy belélegezte. Komolyabb tünetek lehetnek a növényvédő szer hatóanyagától függően: nyálzás, orrfolyás, kötőhártya belövelltség, kiütések, koordinációs zavar, pupillaszűkület, vérnyomásesés vagy emelkedés, súlyos hasmenés, nehézlégzés, izomrángás, ájulás.

A növényvédő szereket gyerekek által nem elérhető helyen, eredeti csomagolásukban tároljuk! A kikevert és megmaradt permetlét ne tartsuk a kamrában vagy a hűtőszekrényben élelmiszerekkel együtt! Üdítő üvegben, hűtőben tárolt permetyszer több esetben okozott már mérgezést. Ügyeljünk arra, hogy a várakozási idő letelte előtt a gyerek ne kerüljön a lepermetezett növények közelébe! A kezelt gyümölcs csak az élelmezés egészségügyi várakozási idő letelte után fogyasztható!

Illóolajok

15 ml illóolaj akut elfogyasztása végzetes lehet, mivel rendkívül irritáló, vese-, tüdő-, agy- és gyomornyálkahártya károsító hatású. Lenyelve nagyon mérgező illóolaj pl. a menta, eukaliptusz. Súlyos tünetek lenyelést követően: hányás, hasfájás, hasmenés, görcsök, felületes légzés, szapora szívverés, ájulás.

Tej adása tilos! A folyadékpótlást vízzel végezzük. Ha bármilyen tünetet észlelünk vagy nagyobb mennyiséget fogyasztott a gyermek, azonnal vigyük orvoshoz! Tünetek hiányában

is szükség lehet megfigyelésre, ezzel kapcsolatban kérjük ki szakember véleményét vagy hívjuk a **Mérgezés SOS zöld számát.**

Gombelem

A gomelemet kicsi mérete miatt az őrizetlenül hagyott gyermek lenyelheti, orrába vagy fülébe dughatja. Az orrba, szájba került vagy lenyelt elemet sürgősen el kell távolítani, mert a sérült gomelemből maró anyagok szívároghatnak, melyek lokálisan égési sérülést, szövethalást okoznak. A lenyelt gomelem a legtöbb esetben áthalad a bélrendszeren és változatlan formában ürül a széklettel. Probléma akkor áll fenn, ha a gomelem sérült (ez többnyire előregedett elemeknél fordul elő), illetve megakad a nyelőcsőben. A kórházban röntgennel megvizsgálható a gomelem elhelyezkedése, esetleges sérülése. A sérült elem a belőle kiszivárgó maró anyagok miatt nyálkahártya felmaródást okozhat, mely akár a nyelőcső vagy a bélfal perforációjához is vezethet. Az elemből szivárgó maró anyag jelenlétére utaló tünetek: láz, hasi fájdalom, hányás, véres széklet. Problémamentesség esetén, megfigyelést követően hazaengedik a gyermeket.

Ha gyermekünk gomelemet nyelt 2 órán belül forduljunk orvoshoz! Ne essük vagy itassuk az orvosi vizsgálat előtt! Otthon mindaddig ellenőrizzük a gyermek székletét, míg a lenyelt elem elő nem kerül!

Higany

Lázmérőkben, fénycsövekben fordulhat elő. A higanyos lázmérők forgalmazását 2009-ben betiltották, sok háztartásban azonban még megtalálhatók az azt megelőzően vásárolt lázmérők. A lázmérőben lévő higany lenyelése nem okoz problémát, mivel az elemi higany nem szívódik fel a bélcsatornából, hanem onnan változatlan formában kiürül. Bőrön át sem szívódik fel ellentétben egyes internetes forrásokkal. Ugyanakkor a higanygőz tartós belélegzése komoly veszélyforrás! Ha például az eltört hőmérőből kiszabadult higany hosszú ideig (hetekig, hónapokig) feltakarítatlanul marad, párologva károsíthatja a család egészségét. A mérgezés akut tünetei: köhögés, láz, hányinger, álmatlanság, fejfájás, fémes íz érzése, gyengeség, mellkasi fájdalom. Hosszú távon károsítja az idegrendszert (memóriazavar, idegrendszeri labilitás, magatartászavar, remegés, görcsök) és a vesét.

A higanyos hőmérőből kiszabadult higany azonnal párologni kezd, ezért fontos megfelelő feltakarítása. A feltakarítást úgy kell végezni, hogy megakadályozzuk azt, hogy a higany még

apróbb cseppekre essen szét, mivel felülete ezáltal növekszik, s így párolgása is fokozódik. Mivel a padlószőnyegre, szőnyegre hullott higany összetakarítása problematikus, s biztonsággal nem is oldható meg, ezért ajánlott az ép higanyos lázmérőt leadni a legközelebbi gyógyszerertárban, s helyette másikat vásárolni.

Ügyeljünk arra, hogy a gyermek ne lábatlankodjon a területen, s hogy a szétgurult higanycseppeket senki ne hordja szét a lakásban! Tilos porszívózni és seprűt használni! A kiömlött higanyt képporral vagy aktív szén porával javasolt beszórni (ha van higanyos lázmérőnk, ezeket már most érdemes beszerezni), melyek gátolják a párolgást, így a higany könnyebben összetakarítható lesz. Húzzunk gumikesztyűt, majd vigyázva hogy ne hajoljunk túl közel a higanyhoz egy papírlap segítségével az összes szétgurult higanycseppecskét tereljük össze, majd szedjük össze egy cseppentővel, a nagyon apró cseppeket ragasztószalaggal! A maradék, szabad szemmel nem látható higanycseppek semlegesítéséhez képporral szórjuk be az összetört lázmérő helyét, majd terítsük le újságpapírral és hagyjuk állni rövid ideig! Legvégül tiszta vízzel mossunk fel! Szellőztessünk a későbbiekben rendszeresen, naponta kétszer. Az összetakarított higanyt rakjuk egy jól záródó befőttes üvegbe és az összes egyéb takarítási hulladékkal (papír, felmosó ruha) együtt vigyük el egy veszélyes hulladéklerakó telepre! A higany súlyos környezeti mérreg is, ezért kommunális hulladékgyűjtőbe történő elhelyezése tilos!

Gyógyszerek

Gyógyszermérgezés a gyerekek körében leggyakrabban a keringési rendszerre, valamint az idegrendszerre ható véletlenül elől hagyott és a gyermek által megtalált gyógyszerekkel (nyugtatók, altatók, fájdalomcsillapítók, vérnyomáscsökkentők) történik. Ritkábban, de szintén előfordul, hogy a szülő véletlenül túladagolja a gyermek terápiás gyógyszerét vagy helyette másik gyógyszert ad be. A gyógyszermérgezések nagy része tehát helyes tárolással megelőzhető lenne. Érdemes számításba venni, hogy pl. nagyszülőknél vagy ahol nincs gyerek a háznál, a gyógyszerek megfelelő tárolására kevesebb figyelmet fordíthatnak, így gyermekünk is nagyobb kockázatnak van kitéve. Kérjük meg ilyenkor a házigazdát, hogy gyógyszereit tartsa a gyerek otltélé alatt elzártan.

A gyógyszereket eredeti csomagolásukban tároljuk, bevétel, beadás előtt a feliratot feltétlenül ellenőrizzük! Ne nevezzük a gyógyszert finomságnak, édességnek a gyerek előtt! A gyógyszer nem cukorka! Ha mégis bekövetkezik a baj, s fennáll a gyanú, hogy a gyermek gyógyszert fogyasztott, vizsgáljuk meg a száját (a szájban lévő maradékokból következtethetünk arra, hogy bevette-e a gyógyszert), a dobozban maradt mennyiségből próbáljuk kikövetkeztetni mennyi tablettát vehetett be, nagyobb gyereknél erre rá is lehet

kérdezni. Ne ijessünk rá, s ne is essünk pánikba! Ne hánytassuk a gyereket! Olvassuk el a betegtájékoztatót vagy hívjuk fel a **Mérgezés SOS-t, ahol a teendőkre vonatkozóan kaphatunk információt! A tünetek rendszerint 4 órán belül jelentkeznek. Komoly tüneteket mutató, illetve olyan gyermekek, akik bizonyítottan mérgező dózist vettek be kórházi ellátást igényelnek. Ekkor ne itassuk, ne etessük, a kórházban az ellátást ugyanis általában gyomormosással kezdik. A sérültet többnyire 12 órán keresztül megfigyelés alatt tartják.**

Leggyakrabban mérgezést okozó gyógyszerek:

PARACETAMOL HATÓANYAGÚ FÁJDALOMCSILLAPÍTÓK

Pl. Panadol, Rubophen, Coldrex, Neocitran. Veszélyességük abban áll, hogy a terápiás és a toxikus dózis közel áll egymáshoz így könnyen túladagolhatóak. 20-30 tableta bevétele akár halálos máj és vesekárosodást is okozhat. (A gyermekek számára készült folyékony készítmények pl. Panadol Baby szirup alacsony dózisban tartalmazza a hatóanyagot, így kisebb túladagolás veszélye is).

GYULLADÁSGÁTLÓK, LÁZ- ÉS FÁJDALOMCSILLAPÍTÓK

Az acetilszalicilsav (Aspirin, Aspirin Protect), ibuprofen (Ibuprofen Sandoz), fenilbutazon (Saridon), diclofenac (Diclofenac) hatóanyagú gyógyszerekkel nagy számban fordulnak elő gyermekmérgezések, mivel a felnőttek körében általánosan használt gyógyszerek. A túladagolás tünetei: bőrkkiütés, viszketés, hányás, hasfájás, izzadás, szapora szívverés, súlyos esetben remegés, nehézlégzés, légzési elégtelenség.

NYUGTATÓK, ALTATÓK, ANTIDEPRESSZÁNSOK

Pl. Medazepam, Rivotril, Xanax. Toxikus dózisuk tág határok között mozog, ezért van, aki nagyobb mennyiség bevitelét is jól tolerálja. Tizenévesek élvezeti szerként is használják, de szerepet játszanak a fiatalkori öngyilkossági kísérleteknél is. Kórházi ellátást igényelnek. Nyugtató, altató mérgezésre gyanakodhatunk meglassult, elkent beszéd, aluszékonyság, koordinációs zavar, eszméletlenség esetén. Kisdednél indokolatlan agresszióval is találkozhatunk.

VÉRYOMÁSCSÖKKENTŐK

Pl. Corinfar, Ednyt, Concor. Veszélyességük szűk terápiás tartományukból adódik, így könnyű a túladagolásuk. Bevitelük kórházi ellátást igényelhet. A túladagolás tünetei: kipirult arc, száraz

ajkak, szapora szívverés, alacsony vérnyomás, szorongás, mellkasi fájdalom, hányinger, szédülés.

Ártalmatlan vagy enyhén mérgező anyagok

Pl. testápolók, sminkelő szerek, ceruzabél, filctoll, gyurma, vízfesték, szilikagél, gyertya, papírragasztó, újságpapír, kontaktlencse folyadék.

A mérgezések többsége megelőzhető.

Mérgezés esetén hívja a **Mérgezés SOS zöld számát.**

Készítette:

Egészségügyi Toxikológiai Tájékoztató Szolgálat
1097 Budapest, Albert Flórián út 2-6.

www.nnk.gov.hu